

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління, адміністрування та туризму
Кафедра менеджменту та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інженерії, транспорту та архітектури

Олександренко В.П.
2022 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Економіка, організація та управління підприємством**
Освітньо-професійна програма **Агроінженерія**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Гончарук Андрій Миколайович
Профайл викладача	https://ma.khmnu.edu.ua/goncharuk-andrij-mykolajovych/
Е-mail викладача	goncharukam@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	0673340984
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=2186
Навчальний рік	2022-2023
Консультації	Очні: понеділок, 3-а пара, аудиторія приймальної комісії Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Залік	Іспит
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента, в т.ч. ІРС					
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	4	8	4.0	120	48	24	–	24	–	72	–	–	+	–

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна " Економіка і управління підприємствами агропромислового комплексу" є загальноєкономічною дисципліною для майбутніх бакалаврів спеціальності "Агроінженерія", оскільки охоплює всі ключові розділи прикладної економіки, організації та забезпечення ефективного господарювання на рівні структурної ланки суспільного виробництва – агропромислового підприємства, а також вивчення умов і факторів, які забезпечують досягнення найкращих результатів при оптимальних затратах сукупної праці персоналу.

Пререквізити: вища математика, інформаційні технології, ремонт машин і обладнання, сільськогосподарські машини, трактори і автомобілі, технічний сервіс в АПК, машини і обладнання для тваринництва; **кореквізити:** перед-дипломна практика, дипломний проект.

Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення дисципліни " Економіка і управління підприємствами агропромислового комплексу" є засвоєння комплексу спеціальних знань і набуття практичних навичок з оцінки та прогнозування показників господарської діяльності агропромислового підприємства з урахуванням чинників зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування.

Завдання дисципліни. Формування загальних та спеціальних компетентностей щодо розуміння проблем функціонування сучасної економіки на мікрорівні; формування у здобувачів вищої освіти здатності аналізувати результати функціонування агропромислового підприємства та оцінювати ефективність його діяльності; застосування методів техніко-економічного обґрунтування технічних та організаційних рішень на агропромисловому підприємстві.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен вміло *використовувати* понятійний апарат; *знати* теоретичні ринкові закономірності та основи побудови економічного механізму роботи агропромислового підприємства, складові його ресурсного потенціалу, *використовувати* методику його оцінки та шляхи підвищення ефективності використання на практиці; *уміти визначати та аналізувати* показники господарської діяльності агропромислового підприємства, *виявляти* шляхи їх покращання; *виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми*, що виникають у процесі професійної діяльності, та формувати у майбутнього фахівця почуття відповідальності за виконувану роботу; *вибирати та застосовувати* механізовані технології відповідно до агрокліматичних умов та *обґрунтовувати* технології за економічними та якісними критеріями; *аналізувати* ринок продукції та сільськогосподарської техніки; *складати* бізнес-плани виробництва сільськогосподарської продукції; *виконувати економічне обґрунтування* технологічних процесів, технологій, матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва; *організовувати* виробничий процес підрозділів з технічного забезпечення агропромислових виробництв.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота студента		
			зміст	год.	література
1	2	3	4	5	6
1	Підприємство як суб'єкт господарювання	Підприємство як суб'єкт господарювання	Опрацювання лекційного матеріалу теми №1, підготовка до практичного заняття №1 та поточного контролю за матеріалами теми №1	6	[2] с.5-28; [4] с.7-9, 24-31.
2	Основні виробничі фонди підприємства.	Виробничі фонди	Опрацювання лекційного матеріалу теми №2, підготовка до виступу на практичному занятті №2 та проходження тестування	8	[2] с.100-126; [4] с.34-48.
3	Виробнича потужність	Виробнича потужність	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №3, підготовка до виступу на практичному занятті №3 та проходження тестування	6	[2] с.240-245; [4] с.48-51.
4	Нематеріальні ресурси та активи	Нематеріальні ресурси та активи.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №4, підготовка до виступу на практичному занятті №4 та проходження тестування	6	[2] с.127-148; [4] с.57-63.
5	Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства	Оборотні кошти підприємства	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №5, підготовка до тестового контролю за модулем I (з тем №№1-5) у MOODLE та виконання індивідуальної домашньої роботи	3	[2] с.121-126, 149-156; [4] с.65-75.
6	Персонал підприємства і продуктивність праці	Продуктивність праці	Опрацювання лекційного матеріалу теми №5, підготовка до поточного контролю на практичному занятті №6, виконання практичних завдань, написання контрольної роботи	3	[2] с.74-99; [4] с.80-93.
7	Оплата праці на підприємстві	Мотивація та оплата праці	Опрацювання лекційного матеріалу теми №6, виконання практичних завдань, підготовка до виступу на практичному занятті	4	[2] с.374-402; [4] с.98-111.
8	Оплата праці на підприємстві	Мотивація та оплата праці	Опрацювання лекційного матеріалу теми №6, виконання практичних завдань, підготовка до виступу на практичному занятті	4	[2] с.374-402; [4] с.98-111.
9	Витрати виробництва та собівартість продукції	Собівартість,	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №7, підготовка до колоквиуму і тестування на практичному занятті	6	[2] с.403-423; [4] с.114-133.
10	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Фінансові результати, прибуток і рентабельність	Опрацювання лекційного матеріалу теми №8, виконання індивідуальної домашньої роботи, підготовка до виступу на практичному занятті	6	[2] с.433-448; [4] с.147-162.
11	Організація технічного контролю та якості	Організація технічного контролю	Опрацювання лекційного матеріалу теми №9 підготовка до виступу на практичному занятті	6	[16], с.220-244.

	продукції	тяжкості продукції	ті та до тестового контролю		
12	Економічна ефективність промислового виробництва	Економічна ефективність	Опрацювання лекційного матеріалу теми №10 підготовка до виступу на практичному занятті та до тестового контролю	8	[2] с.448-464; [4] с.165-170.
13	Бізнес-план підприємства	Бізнес-план підприємства	Опрацювання лекційного матеріалу теми №11 підготовка до виступу на практичному занятті та до тестового контролю за модулем II (з тем №№6-11 у MOODLE	6	[1], с.218-225
Разом обсяг самостійної роботи за 8 семестр:				72	

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні роботи та домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень студента здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних та зданих **позитивно** з врахуванням коефіцієнта вагомості.

При оцінюванні засвоєних студентами знань використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; написання контрольних робіт, тестовий контроль. Також якість виконання та набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом захисту індивідуальної домашньої роботи згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Студент протягом семестру має отримати мінімум чотири оцінки на практичних заняттях, щоб виконати програму дисципліни.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуальної роботи завершується її презентацією в терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за наведеними нижче критеріями.

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко та в повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується, вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати та обґрунтовувати власні судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді в усній, так і в письмовій формі, якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві помилки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Виклад відповіді є грамотним, але у змісті та формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності та суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, володіє доста-

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з даної дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці співвідношення.

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття економіки як науки
2. Предмет економічної науки та економіки агропромислового підприємства як певної галузі науки
3. Мікро- та макроекономіка – їх суть та взаємозв'язок
4. Сутність поняття "підприємство", його цілі та завдання, особливості діяльності агропромислового підприємства
5. Класифікація підприємств
6. Добровільні об'єднання підприємств
7. Економічна суть, класифікація та структура основних фондів агропромислового підприємства
8. Методи оцінки основних виробничих фондів агропромислового підприємства
9. Амортизація основних фондів, норми амортизації основних фондів агропромислового підприємства
10. Види амортизації основних фондів агропромислового підприємства
11. Показники використання основних фондів агропромислового підприємства
12. Виробнича програма агропромислового підприємства, її формування та методи виміру
13. Виробнича потужність агропромислового підприємства та показники балансу виробничої потужності
14. Поняття і види нематеріальних ресурсів агропромислового підприємства
15. Нематеріальні активи агропромислового підприємства та їх склад
16. Ліцензійна угода, ліцензія, види ліцензій
17. Оцінка і терміни зносу нематеріальних активів агропромислового підприємства
18. Оборотні фонди агропромислового підприємства
19. Обігові кошти агропромислового підприємства та їх структура
20. Нормування обігових коштів агропромислового підприємства
21. Показники ефективності використання обігових коштів агропромислового підприємства
22. Визначення трудових ресурсів агропромислового підприємства. Структура персоналу
23. Управління персоналом агропромислового підприємства
24. Визначення чисельності кадрів агропромислового підприємства
25. Кадрова політика вітчизняних та закордонних підприємств аграрної галузі
26. Поняття продуктивності праці та методи її вимірювання
27. Показники продуктивності праці агропромислового підприємства
28. Трудомісткість продукції, норми затрат праці
29. Визначення впливу окремих факторів на продуктивність праці
30. Резерви підвищення продуктивності праці на агропромислових підприємствах
31. Принципові положення про оплату праці
32. Види заробітної плати
33. Тарифна система оплати праці
34. Форми і системи заробітної плати, їх застосування на агропромислових підприємствах
35. Відрядна форма оплати праці та її системи
36. Почасова форма оплати праці та її системи
37. Собівартість продукції як економічний показник
38. Класифікація витрат на виробництво агропромислового підприємства
39. Класифікація затрат на виробництво за економічними елементами
40. Основні калькуляційні статті витрат
41. Кошторис виробництва агропромислового підприємства
42. Склад витрат виробничої собівартості
43. Шляхи зниження собівартості продукції або послуг на агропромислового підприємстві
44. Поняття прибутку. Види та методи визначення прибутку агропромислового підприємства
45. Рентабельність виробництва, виробу
46. Сутність, критерії та показники економічної ефективності виробництва
47. Загальна та порівняльна економічна ефективність витрат на агропромислового підприємстві.
48. Напрямки підвищення економічної ефективності його діяльності

Рекомендована література

Основна література

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства / За загальн. ред. Покропивного С. Ф. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
3. Економіка підприємства : методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів інженерних спеціальностей / Г. І. Капінос, А. М. Гончарук. – Хмельницький : ХНУ, 2020. – 170 с.
4. Економіка промислового підприємства: Підручник / [Н. М. Тюріна, М. Д. Ведерніков, Г. І. Капінос та ін.]; за ред. Тюріної Н. М. – Львів: «Новий світ – 2000», 2008. – 312 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємств: Навч. посіб. / Т. О. Примак. – К.: Вікар, 2013. – 219 с.

Додаткова література

Нормативно-правові документи

6. Господарський кодекс України // Голос України. – 12.03.2003 р. - №45-46.
7. Цивільний кодекс України // Голос України. – 14.03.2003 р. - №49-50.
8. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”” // Урядовий кур’єр, 28.01.03.р., № 12.

Підручники, навчальні посібники та монографії

9. Акіліна О.В., Пасічник В.Г. Економічне обґрунтування господарських рішень: Навчальний посібник. - К.: ЦНЛ, 2005. - 144 с.
10. Афанасьєв М.В., Плоха О.Б. Економіка підприємства. – Х.: Инжек, 2007. – 320 с.
11. Бойчик І.М. та ін. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2006. – 528с.
12. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. - 400 с.
13. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства: Навч. Посібник . – К.: ЦНЛ, 2004 . – 196 с.
14. Економіка та організація виробництва: Підручник / За ред. В. Г. Герасимчука, А. Е. Розенплентера. – К.: Знання, 2007. – 678 с.
15. Економіка підприємства: Навчальний посібник / За ред. А.В.Шегди .-К.: Знання, 2005 . - 431 с.
16. Капінос Г. І. Операційний менеджмент : навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Бабій. – К. : ЦУЛ, 2013. – 375 с.
17. Круш П.В., Подвігіна В.І., Сердюк Б.М. та ін. Економіка підприємства. – К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780 с.
18. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2004. – 580 с.
19. Мельник Л.Г, Крінцева О.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 412 с.
20. Осіпов В.І. Економіка підприємства. – Одеса.: «Маяк». 2005. – 724 с.
21. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Семенів О.М. та ін. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й.М. Петровича. – Львів.: «Новий світ -2000», 2004. – 680 с.
22. Причепя, І. В. Економіка підприємства. Самостійна та індивідуальна робота студентів : навчальний посібник / І. В. Причепя, Л. П. Руда. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 145 с.
23. Цигилик І.І., Бирик Я.Р., Ємбрик М.Я., Паращич В.Ф.Економіка підприємства (в питаннях і відповідях):Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 966 с.
24. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2011. –416 с.